

Asia: VN/549/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vanhusasiavaltuutetusta

Lausunnonantajan lausunto

Voidaanko esityksellä näkemyksenne mukaan parantaa ikääntyneiden asemaa ja edistää ikääntyneiden oikeuksia?

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry:n näkemyksenä on, että vanhusasiavaltuutetun toimi osaltaan parantaisi ikääntyneiden asemaa ja edistäisi ikääntyneiden oikeuksia. Se edistäisi myös pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman yhtenä tavoitteena olevaa ikäystävällisyyttä. Suomessa on useampia tahoja, jotka vaikuttavat ja toimivat vanhojen ihmisten oikeuksien, aseman ja elinolojen parantamiseksi – VALLI ry mukaan lukien. Suomesta on kuitenkin puuttunut riippumaton toimija, keskeisin henkilö, kiteyttämään keskeisimmät teemat ja toimimaan ikääntyneiden ihmisten puolestapuhujana.

Onko teillä huomioita koskien valtuutetulle säädettäviä tehtäviä?

VALLI ry:n näkemyksen mukaan vanhusasiavaltuutetun työtehtävän tulee olla riittävän rajattu. Valtuutetun on keskityttävä oleelliseen ja hänen on osattava hyödyntää laajasti eri verkostoja niin Suomessa kuin kansainvälisestikin.

Vanhusasiavaltuutetun tulee edistää vanhojen ihmisten asemaa, arvostamista ja asenneilmapiirin myönteistä kehittymistä. Tärkeää on, että valtuutettu voi toimia riippumattomasti.

VALLI ry:n mukaan valtuutetun työssä on keskeistä yhteistyö kansalaisjärjestöjen kanssa. Esimerkiksi VALLI ry:n paikallisella tasolla toimivien jäsenjärjestöjen työntekijät ja vapaaehtoiset kohtaavat jatkuvasti paljon vanhoja ihmisiä. Näistä kohtaamisista ja yhteistyöstä saadaan myös VALLIin paljon

arvokasta tietoa, jota voisimme osaltamme olla kootummin välittämässä vanhusasiavaltuutetulle ja toimistolle työn tueksi. Vanhusjärjestöjen tehtävänä on tuoda vanhojen ihmisten ääni kuuluvammaksi ja vahvemmaksi. Kansalaisjärjestöjen kokoaman tiedon lisäksi tietoa tarvitaan myös alueelliselta tasolta.

Vanhusasiavaltuutetun tukena kokonaisnäkemysten koostamisessa voisi olla valmistelussa olevien sote-hyvinvointialueiden laatimat omat katsaukset vanhojen ihmisten osalta.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

VALLI ry:n näkemysten mukaan on synergiaa hyvä hakea vanhusasiavaltuutetun työssä myös jo olemassa olevilta muilta vastaavilta valtuutetuilta. Synergiaa lisääisi se, jos kaikki vastaavat valtuutetut työskentelisivät samoissa toimitiloissa, hyödyntäen yhteisiä tukipalveluita. Tämän synergiahyödyn lisäksi voisi sisältöihin löytyä yhteisiä teemoja, ja jopa yhdessä tekemistä. Joka tapauksessa niukat resurssit kannattaa hyödyntää mahdollisimman hyvin palvelemaan asiasisältöä.

Toinen kannatettava vaihtoehto olisi sijoittaa vanhusasiavaltuutetun toimisto Eduskunnan Ihmisoikeuskeskuksen yhteyteen. Paljon synergiahyötyä löytyisi myös sieltä suunnalta ja Ihmisoikeuskeskus on viime vuosina laajentanut toimintaansa myös vanhojen ihmisten oikeuksien edistämiseksi.

VALLI ry kannattaa vanhusasiavaltuutetun toimen perustamista, ja toivomme, että valtuutettu ottaa vahvasti ja rohkeasti kantaa vanhojen ihmisten oikeuksien puolesta ja kuuntelee laaja-alaisesti muita vanhusalan toimijoita muodostaessaan kannanottojaan.

Dufva Virpi
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry